

การจัดบริการสุขภาพแบบผสมผสานในสถานบริการสุขภาพในภาครัฐ

THE PROVIDING COMPLEMENTARY MEDICINE IN PUBLIC HOSPITALS

มนทิพา ทรงพานิช 4937942 LCCS/M

ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : เสาวภา พรสิริพงษ์, สม.ม., ศศ.ด., พรทิพย์ อุตสุภรัตน์, ศศ.ม.,
ฉรงค์ อาจสมิตติ, ศศ.ม., M.A., Ph.D.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการจัดบริการสุขภาพแบบผสมผสานในโรงพยาบาล
ต้นแบบของรัฐ และแนวทางการจัดบริการสุขภาพแบบผสมผสานให้เกิดความยั่งยืน โดยศึกษาจาก
โรงพยาบาลต้นแบบรัฐที่มีการจัดบริการแบบผสมผสานจำนวน 4 แห่ง ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพใน
การศึกษา การเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ระดับลึกผู้บริหารโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่
ผู้ปฏิบัติงาน และผู้มารับบริการ รวมทั้งสังเกตรูปแบบการให้บริการ และการมาใช้บริการการแพทย์แบบ
ผสมผสาน

ผลการศึกษา พบว่าที่มาของการจัดบริการสุขภาพแบบผสมผสานเกิดจากความสนใจของผู้บริหาร
และทีมงานที่ต้องการสร้างทางเลือกในการดูแลสุขภาพที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถ
ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพได้ โรงพยาบาลที่ต้องการจัดบริการสุขภาพแบบ
ผสมผสานต้องสร้างทีมงานให้มีความรู้ด้านการแพทย์ทางเลือก จัดเตรียมสถานที่สำหรับ ให้บริการ และ
งบประมาณในการดำเนินงาน ส่วนรูปแบบการให้บริการในโรงพยาบาลต้นแบบ มีทั้งแบบผู้ป่วยนอก
ผู้ป่วยใน และโปรแกรมสุขภาพ ผู้รับบริการส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยนอก แต่การให้บริการสุขภาพแบบ
องค์รวมสามารถทำได้เฉพาะกับผู้ป่วยใน และผู้มาใช้บริการในโปรแกรมสุขภาพซึ่งมีอัตราค่าบริการ
ค่อนข้างสูง จึงตอบสนองกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชนชั้นกลาง ซึ่งส่วนมากเป็นข้าราชการ ไม่สามารถ
กระจายบริการไปสู่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้

ส่วนแนวทางการจัดบริการสุขภาพแบบผสมผสานให้เกิดความยั่งยืน ควรเน้นที่ความเป็น
องค์รวมซึ่งเป็นจุดแข็งของการแพทย์ทางเลือก มาเติมเต็มในส่วนที่การแพทย์แผนปัจจุบันขาดหรือมี
น้อย สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแพทย์ทางเลือกเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในหน่วยงาน และ
นำไปเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์จังหวัด เพื่อให้คนทุกระดับชั้นสามารถเข้าถึงบริการได้

คำสำคัญ : การแพทย์แบบผสมผสาน / การแพทย์ทางเลือก / ความยั่งยืน

THE PROVIDING COMPLEMENTARY MEDICINE IN PUBLIC HOSPITALS

MONTIPA SONGPANICH 4937942 LCCS/M

M.A. (CULTURAL STUDIES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : SAOUWAPA PORNSIRIPONGSE, B.A., M.A., Ph.D., PRONTHIP USAPARAT, B.A., M.A., NARONG ARDSMIT M.A., Ph.D.

ABSTRACT

The objectives of this research are to study the implementation of complementary medicine in public model hospitals and to recommend strategies for the sustainability of the services. The researcher used qualitative methods to collect and analyze data. Hospital administrators, practitioners, and patients from four public hospitals providing complementary medical services were interviewed in-depth. Observation techniques was also used to document service providing.

Research findings show that complementary medical services were initiated by hospital administrators and staff members who were interested in using alternative methods to change patients' health care behaviors and to promote patients' self-reliance on health. To provide complementary medicine, the hospitals had to set up a team of staff with knowledge of alternative medicine, as well as arrange for facilities and budget. The researched model hospitals provided out- and in-patient services and health courses. Most of the complementary medicine patients were out-patients. Holistic health care can also be provided to in-patients and health course patients, but on rather high expenses that only the middle-class such as government officers can afford.

The suggestions for the sustainability of complementary medicine are 1) to focus on the holistic concept which is the strong point of alternative medicine and the weak point of modern medicine; 2) to increase staff's knowledge and understanding of alternative medicine (to gain more participation); and 3) to include complementary medicine in provincial strategies in order to ensure permanent budget for more affordable services.

KEY WORDS : COMPLEMENTARY MEDICINE / ALTERNATIVE MEDICINE / SUSTAINABILITY

138 pages